

AILSA MCKAY'ın 3.11.2008 tarihinde KEİG Platformu için yaptığı
sunuş - notlar

Çeviri: Özgün Akduran ve Gülay Günlük-Şenesen

1

**İSKOÇYA'DA TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI BÜTÇELEMEYİ
ÖNE ÇIKARMAK İÇİN SİYASAL DEĞİŞİMİ KULLANMAK**

İSKOÇ KADIN BÜTÇE GRUBU DENEYİMİ

AILSA MCKAY

Glasgow Caledonian University
Glasgow, Scotland

Düzenleyen: Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi (KEİG) Platformu

3 Kasım 2008

Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul
Friedrich Ebert Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği'nin Katkılarıyla

KADINLAR FARKLILIK YARATTI MI?

- Yetki devri lehindeki kampanyada kadınlar
- Parlamentoda kadınlar
- Yeni kurumların “biçim”leri...
- İskoç Parlamentosu – şeffaf ve katılımcı yönetim taahhüdü
- Ana-akımlaştırma gündemi desteklendi – “amaç, geçmişteki ayrımcılığın etkilerinin ortadan kaldırılması ve herkes için eşit olanakların desteklenmesi ilkeleri ve taahhüdünü politika oluşturma süreçlerine ve parlamentonun işleyişine yerleştirmek olmalı” (CSG, 1998)
- Parlamento Eşit Fırsatlar Komisyonu ve Yönetim’in Eşitlik Birimi
- Daha “toplumsal cinsiyet dostu” bir siyasal ortamda toplumsal cinsiyet hakkında “Konuşmak”

Yeni İşçi Partisi'nin Mayıs 1997 İngiltere seçimlerinde ulaştığı zafer Westminster'deki İngiltere Parlamentosundan İskoçya'ya bir iktidar/yetki devri anlamı taşıyordu ve bugün bu bir siyasal gerçeklik olarak karşımızda duruyor.

11 Eylül 1997'de hükümetin önerileri doğrultusunda bir İskoç parlamentosu oluşturmak üzere referandum yapıldı ve İskoç seçmenler referandumda belirgin bir çoğunluk sağladılar. İzleyen süreçte kurulan ilk Parlamento tam yasama gücünü 1999 Temmuz'unda elde etti.

İskoç Kadın Hareketi, bir kısım politika alanında doğrudan yetkili olacak özerk bir hükümetin, toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili konularda ilerleme sağlamak için sunduğu potansiyel olanakların farkına vardı ve yetki devri lehindeki kampanyalara destek verdi. Bu kadınların çoğu kendini adanmış feministlerdi ve hepsi de kamu organlarında, üniversitelerde, sendikalarda ve kamusal hayatın diğer alanlarında iyi konumları olan, üst düzeydeki politikacı ve karar alıcılara erişebilecek kadınlardı.

Kadın hareketinin eylemleri, özellikle İskoç kamu politikasının oluşturulması süreciyle ilgili yeni kurumların biçimlendirilmesinde önemli işlev gördü. Yeni Parlamento'nun icraatları ile ilgili taslak planı; iktidar paylaşımı, hesap verebilirlik, erişilebilirlik, katılım ve eşit fırsatlar kavramlarını her şeyden üstün tutan bir yönetim modelinin benimsenmesini önermekteydi. Burada hükümet tarafından eşit fırsatların desteklenmesine öncelik verilmesinin, “Yeni” İskoçya'da toplumsal cinsiyete duyarlı bir politik ortam sağlamak için birlikte çalışan bireysel kadınların ve kadın örgütlerinin çabaları sayesinde mümkün olduğu söylenebilir.

Toplumsal cinsiyetin ana-akımlaştırması taahhüdünün içerildiği bu olumlu politika çerçevesi, kadınların Yeni Parlamento'daki artan varlıklarının da sayesinde, siyasi süreç boyunca ve çeşitli kamu politikalarına müdahalede toplumsal cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi için ciddi bir potansiyelin varlığını göstermektedir.

Böylelikle kadınlar “yeni” İskoçya'da kurumsal düzeyde daha görünür ve etki sahibi olurlarken, farklı beklentileri olan yeni politik ortamın dinamikleri ile ilişkili süreç ve yapılarla baş etmede de oldukça başarılı oldular. Bu noktada İskoç Kadın Bütçe Grubu'nun oluşturulması ve sonraki süreçte ortaya koyduğu işler de bu daha ‘kadın dostu’ politik manzarada yerini aldı.

3

KADINLAR BİR DEĞİŞİM YARATTILAR MI?

- **Kurumsal düzeyde daha fazla görünürlük –**
Kadınlar daha 'görünür' oldu:
Milletvekillerinin % 39.5'i kadın; daha fazla müzakereye katılma olanağı
İskoç Müzakere Forumunda Kadınlar (1998-2003),
İskoç Kadın Konvansiyonu(2003-?).
- **Bu değişim 'sıradan' kadınların hayatlarında bir değişim yarattı mı?**
 - Politika - Süreç
 - İskoç Kadın Bütçe Grubu- Başarılar/Başarısızlıklar

4

İSKOÇ KADIN BÜTÇE GRUBU

- Kuruluşu: Mayıs 2000
- Çeşitli örgütlerden üyeler:
üniversiteler, sendikalar, dernekler, gönüllü gruplar ve yerel topluluklar
- Kaynaklar Sınırlı!!! – tam / yarı zamanlı çalışan yok
- Eylemler Sınırsız!!!
bütçe metinlerine tepkiler, komisyonlara kanıt sunma talepleri,
politikaya ilişkin danışma belgelerine tepkiler,
farkındalık yaratma, kapasite oluşturma...

2000 yılı Mayıs ayında kurulan İskoç Kadın Bütçe Grubu (İKBG), İskoç kamu politikası süreçlerine toplumsal cinsiyet-etki analizinin dahil edilmesini sağlamak için kurulmuş bir mücadele, bilgi ve araştırma organizasyonudur. Her ne kadar grubun çalışmalarının odak noktası bütçenin harcama kalemleri ve bununla ilişkili süreçler olsa da, İKBG yeni İskoç kurumsal yapılanması ile de değişik düzeylerde ilgilendi. Bu kapsamda İKBG, faaliyetlerini öncelikle Maliye Bakanlığı, Parlamento'nun Maliye Komisyonu ve İskoç Hükümetinin Maliye Departmanı'nda çalışan memurlara yöneltti; ayrıca çeşitli bakanlıklar, parlamenterler ve politika ile ilgili şubelerden hükümet görevlileri için de toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme örnekleri hazırladı.

Grubun bütçeye yaklaşımı, hükümetlerin sosyal ve ekonomik önceliklerini yansıtan ve politikayı pratiğe dönüştürmek için gerekli harcamaları gösteren bir metin olması şeklindedir. Ayrıca İKBG, bütçeye atfedilen "toplumsal cinsiyet tarafsızlığı" iddiasını sorgulayarak, bu iddianın bütçedeki harcama kararlarının kadınlar ve erkekler, kız ve oğlan çocukları üzerindeki farklı etkilerini yansıtmadığını öne sürmüştür.

Bütçenin hazırlanması ile ilgili uygulama ve süreçlerde, oğlan çocukları ile erkeklere göre kız çocukları ile kadınların yaşamlarının nasıl etkilendiği genellikle dikkate alınmamaktadır. Bu nedenledir ki burada sözü geçen "toplumsal cinsiyet tarafsızlığı" aslında daha çok "toplumsal cinsiyet körlüğü"nü ifade etmektedir. İKBG,

İskoç Hükümeti bütçelerine ilişkin hazırladığı çok sayıda değerlendirmede, kadın ve erkeklerin farklı ihtiyaçlarının ve kaynaklara erişimdeki farklı olanaklarının, çalışma hayatına ve konut, ulaşım, eğitim ve meslek edindirme eğitimi gibi kamu hizmetlerine erişimlerini nasıl etkilediğine işaret etmiştir. Karar alıcılar bu farklılıkları dikkate alırlarsa, politika hedeflerini daha iyi belirleyip, daha etkin ve eşitlikçi hizmet sunumu sağlayabilirler.

5

TEMEL İLKELER

- Saydamlık
- Katılım
- Sürdürülebilirlik
- Uzun dönemli strateji
- Ülkeye özgülük

Her ne kadar uluslararası deneyimler toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe için uygulamaya yönelik basit ve tektip bir model ortaya koymamış olsa da, yaşanılanlardan öğrenilmiş dersler ve içeriğe dair önemli saptamalar mevcuttur. Geliştirilmiş olan çeşitli araç ve yöntemlerin uyarlanması ve uygulanmasında en iyi şekilde nasıl ilerleneceği tasarlanırken, belli başlı temel ilkelerin her durumda gözetilmesi şarttır:

Saydamlık – Ulusal bütçeye daha toplumsal cinsiyet farkındalıklı bir yaklaşımı hedefleyen reform programına girerken, bütçe süreçlerinde daha saydam ve hesap verebilir olunmasının siyasi sürecin yerleşik bir özelliği olarak kabul edilmesi hayati önem taşımaktadır.

Katılım – Yönetişimde daha katılımcı yöntemlere başvurulacağına taahhüt edilmesi aynı derecede önemlidir. Mümkün olduğu kadar çok çeşitli görüşün ortaya çıkması, özellikle de politika yapımı, uygulanması ve değerlendirilmesi süreçlerinde ihtiyaçları sıklıkla ihmal edilenlerin kapsanması teşvik edilmelidir.

Sürdürülebilirlik – Sürdürülebilirliği sağlamak için, toplumsal cinsiyet bütçelemesi araçlarının (toplumsal cinsiyet etki analizi, toplumsal cinsiyete göre ayrıştırılmış harcama analizi gibi...) oluşturulması ve uygulanması mevcut bütçeleme mekanizmalarını temel almalıdır. Bu süreçte önemli bir başlangıç adımı bütçenin nasıl hazırlandığı ve sunulduğuna bakmak olabilir.

Uzun Dönemli Strateji – Reform programı, iyileşmenin sürekliliğini sağlamaya yarayacak gözden geçirme mekanizmaları ile uzun dönemi hedeflemelidir.

Ülkeye özgülük – Ulusal bütçeye toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşımın uygulanmasında ülkelerin kendi özgül yöntemlerini ve örnek çalışmalarını geliştirmeleri bir gerekliliktir. Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme örneklerini destekleyen bir literatürün zenginleşmekte olmasına ve bu konuda çok çeşitli araçların tanımlanmasına rağmen, başarı ve sürdürülebilirlik ülkelerin "enerjilerini kendi özgün somut örneklerini yaratmaya yönlendirmelerine" bağlıdır.

BÜTÇE SÜRECİNİ ANLAMAK

- İskoçya'da ilk adım
- Kapasite oluşturma anahtarı – **çıktı bir araçtır**
- Bütçe sürecinin dinamikleri
- Parlamento Komisyonlarının rolü
- Temel aşamaların ve temel aktörlerin belirlenmesi
- Maliye Departmanı'yla ilişkiler

Yetki devri sonrasındaki gelişmelerin izlenmesi ile, İskoçya'da bütçe sürecine daha toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşımın öne çıkarılması konusunda bugüne dek sağlanan ilerlemeler ortaya konabilecektir. Bununla birlikte, yukarıda özetlenen temel ilkelere ilişkin olarak hala başarılması gereken çok şey var. İskoç örneğinde, uzun dönemde de sürdürülebilir olması umulan saydamlıktaki ve katılımcılıktaki iyileşmenin avantajları görülmekle birlikte, uygulama hala kuramın çok gerisindedir. Yani, İskoç bütçesini 'toplumsal cinsiyete ayarlı' yapma taahhüdü kamuoyuna demeçlerde sürekli yer almakla birlikte yürütülen politikalar genelde hala 'toplumsal cinsiyet körü'dür.

Bütçelemeye toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşım geliştirebilmek için atılması gereken ilk adım bütçe sürecinin gerçekte nasıl işlediğinin anlaşılmasıdır. Bunun için de bu süreçte rol alan temel aktörler, ilgili paydaşlar belirlenmeli ve potansiyel başlangıç noktaları saptanmalıdır. Bu adım, siyasi ve iktisadi yapıdaki son değişimlerin ışığında düşünüldüğünde İskoç örneğinde çok belirleyici görüldü. Yetki devrinin ardından, İskoçya'da yıllık bütçenin oluşturulması süreci herkes için yeniydi. İKBG'ye göre "yeni" İskoçya'da toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeyi gerçekleştirmek için gereken ilk ciddi aşama, özellikle ilk yıllık bütçe sürecine ilişkin yapılacak araştırmada ve araştırma sonuçlarının mümkün olduğunca geniş bir alana yaygınlaştırılmasında kullanılmak üzere finansman bulunmasıydı. Bu, bütçeyi anlamaya ilişkin konularda kapasite geliştirmeye ve bütçeleme süreçleri ile kamu kaynaklarının bölüşümü ile ilgili kararlarda saydamlığın sağlanması hedefine etkin bir şekilde ulaşılmasına hizmet edecekti. Bu faaliyet İKBG için çok değerliydi ve araştırmanın bulguları grubun İskoçya'daki amaçları doğrultusunda ilerlemesinde bir **araç** olarak kullanılabilirdi. Ayrıca, bu uygulamadan çıkarılan önemli derslerden biri, bütçenin siyasi özelliğinden ötürü saydamlığı sağlamanın ne kadar zor olduğuydu.

Buna karşın, hangi ülkede olursa olsun toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme için çalışanlar açısından fiili bütçe sürecine ilişkin farkındalık geliştirmek ve bu sürecin dinamiklerini sürekli izlemek son derece önemlidir.

İSKOÇ TOPLUMSAL CİNSİYET BÜTÇELEMESİ GİRİŞİMİ?

- Fiili politika değişimi örneği yok
- Yürürlükteki bütçe hala toplumsal cinsiyet körü! – Golf oynayan kadınlar???
- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği karşısında “Fırsat açığını kapamak”/“Fırsat Eşitliği”

Bununla Birlikte

- Daha fazla saydamlık- “Bütçe sürecinin anlaşılması”?
- Daha fazla katılım - yeni ortaklıklar oluşturmak
- İskoç Hükümeti Eşitlik Stratejisi (Kasım 2000)’ne dahil edilen;
- *‘Ana-akımlaştırma gündeminin bir parçası olarak harcama plan ve kararlarının eşitliğe etkilerinin değerlendirilmesi’ taahhüdü.*
- Sağlık ve Spor harcamalarında pilot çalışmalar – 2006/2007 bütçe belgelerinde yer aldı

İKBG, 2006-2007 Bütçesi üzerine yaptığı yorumda eşitliğin arttırılmasını ‘Fırsat Açığını Kapamak’/‘Fırsat Eşitliği’ teması kapsamında hedefleyen politika girişimleri uygulamalarına dikkat çekti. İKBG’ye göre, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin karmaşık çeşitlilikteki yapısal nedenlerini gözönüne alacak politika ve kaynak dağılımı müdahaleleri sadece yoksulluğun azaltılması tekil hedefine odaklanarak tanımlanmakta, ama bu pozisyon ana-akımlaştırma gündemine uymamaktadır. (SWBG 2005: 2).

Bununla birlikte yine de birtakım ilerlemeler kaydedildi. Artan saydamlık ve katılımcılığa ek olarak, 2000 yılında Eşitlik Sağlayan Bütçeler Danışma Grubu’nun (Equality Proofing Budgets Advisory Group -EPBAG-) kurulması gelişme kaydedildiğine dair önemli bir gösterge oldu. (Bu konuda daha fazla bilgi ilerleyen bölümlerde verilecektir.) Grubun ilk görevlerinden biri, sağlık ve spor alanlarında bir takım pilot araştırmalar yapmaktı. Bu pilot projeler bütçelerin ve harcama planlarının eşitliğe etkilerinin değerlendirilmesi için pratik yöntemlerin belirlenmesinde yararlı yaklaşımlar olarak görüldü. Bununla beraber, politika ile süreç arasındaki bağlantıyı kurma araçlarını geliştirme çalışması 2005’in başına kadar mümkün olmadı. Ocak 2005’den Eylül 2005’e kadar, çok-yıllık harcama taslağı hazırlıklarına eklenmek üzere, akademisyen araştırmacılar, uzman danışmanlar, Maliye departmanı’ndan, Eşitlik Birimi ve ilgili harcama dairelerinden bürokratlar pilot çalışmaların tamamlanması için birlikte çalıştılar. Bu işbirliği özellikle sağlık ve spor bütçelerindeki politika alanlarında, toplumsal cinsiyet temelli eşitsizliklere ilişkin kanıt tabanı oluşturulmasını sağladı. Bu kapsamda politika ve bütçe süreçlerinin eşleştirilmesi, bu iki politika alanı arasındaki hem resmi hem de gayri resmi bağlantıların kurulması ve toplumsal cinsiyet bütçelemesi alanındaki mevcut teknik uzmanlıkların kullanılması gerçekleşti. Somut ilerleme kaydedilmesinde yaşanan gecikme İKBG için cesaret kırıcı olsa da grup, güncellenmiş pilot araştırmanın 2006-2007 taslak bütçesine dahil edilmesini sevinçle karşıladı. Pilot çalışmaların taslak bütçeye dahil edilmesi, bunu bir

“politika üretme sürecinin izleyeceğini ve bu iki girişime kaynak tahsis edileceğini” vurgulamış oldu. Ayrıca Bütçe'nin Turizm, Kültür ve Spor ile ilgili bölümünde, toplumsal cinsiyeti de içeren çok çeşitli faktöre dayalı ayrıntılandırılmış kanıt toplama ve araştırma çalışmasının eşitliğin sağlanmasında çok önemli payı olduğu belirtilmişti. Bununla birlikte, harcamaların dağılımı toplumsal cinsiyet açısından incelendiğinde şu yatırım örnekleri karşımıza çıkmakta: “2006-7 döneminde özellikle kız çocuklarının katılımını arttırmaya odaklanarak, 2009 yılında 9 yaşını doldurmuş her çocuğun golfe başlaması için Golf Kulübü girişimine 500,000 pound...ve kadınların ve kız çocuklarının İskoçya'da en hızlı gelişen spor dalı olan futbolu oynayabilmeleri için 1.2 milyon pound...” (İskoç Yönetimi, 2005: 52).

Her ne kadar pilot projelerden çıkarılan derslerin bilgilendirilmesinin, politika önceliklerini ilişkilendirmenin, kaynak dağılımının ve politika uygulamasının iyileştirilmesi yolunda kullanılmasına dair bir taahhüt olsa da, fiili harcamaların zaten öncelik verilen futbol ve golf gibi erkek egemen spor alanlarına “kadınları eklemek” şeklinde gerçekleştiği görüldü. Bu harcama önerisinin gerekçesinin hangi araştırmanın bulgusuna dayandığı, hatta dayanıp dayanmadığı, anlaşılır gibi değil.

8

İLERLEMELER

- **Saydamlık**
İskoç Bütçeleme Sürecini Anlamak
- **Katılım**
Eşitlik Sağlayan Bütçeler Danışma Grubu, Parlamento Komisyon Sistemi ve Müzakere
- **Sürdürülebilirlik**
Pilot Çalışmaların Ana-akımlaştırılması ve Bütçeleme Reformu
- **Uzun dönemli strateji**
Politika değişimleri yerine süreç üzerinde odaklanmak
- **Ülkeye özgülük**
Sağlık ve Spor Pilot Çalışmaları; Modern Çıracılık Projesi

İskoç Bütçe süreci üç ana aşamadan oluşmakta: önceliklerin ve harcama stratejisinin belirlenmesi; taslak bütçe metninde ayrıntılı harcama tekliflerinin sunulması ve bütçe kanununun yasalaşması. İskoç Parlamentosu'nun standart gelir vergisi oranını değiştirme yetkisi var, ama mevcut hükümet bunu kullanmamayı seçti. Bu nedenle İKBG, İskoçya'daki kamu harcamalarının dağılım süreci üzerinde yoğunlaşıyor.

Bu süreç yıllık bütçelemede saydamlığın sağlanması ve parlamentonun artan denetleme rolünün yerleştirilmesi için kullanılmaktadır. Harcama teklifleri üzerine ilk yazılı cevaplarını vermelerinden sonra, İKBG üyeleri Maliye Bakanı tarafından bir toplantıya davet edildi. Bu toplantıdan çıkan en belirleyici sonuç; İskoçya'da hem Yönetim'in hem de daha geniş düzeydeki karar alıcı topluluğunun eşitlik sağlayıcı bütçelere dair farkındalığının artırılması ve bu konudaki anlayışın geliştirilmesi için,

İskoç Yönetimi adına oluşturulacak bir danışma grubu kurulması oldu. Eşitlik Sağlayan Bütçeler Danışma Grubu (ESBDG) 2000 yılının Ekim ayında kuruldu ve İKBG de bu grup içinde resmi olarak temsil edildi.

İKBG'nin ve diğer grupların lobi çalışmaları bütçe metinlerinin sunumunun geliştirilmesine katkı sağladı. Bu bütçeler artık daha belirli amaç ve hedefleri ortaya koyuyor. Eşitlik Sağlayan Bütçeler Danışma Grubu'ndaki temsiliyetin yanısıra Parlamento komisyon sistemindeki çalışmaları İKBG'ye bütçe sürecini etkileme olanağı sunmaya devam ediyor.

Mali Komisyon, Bütçe'de eşitlik sağlanması konusunda kilit bir önem taşıyor. Bu komisyon bütçenin incelenmesi konusunda alt komisyonlara yönerge iletiyor. Çeşitli alt komisyonlar bütçe üzerindeki çalışmalarını içeren raporlarını Mali Komisyona sunuyorlar ve sonrasında Mali Komisyon Meclis'te tartışılmak üzere Hükümete bir rapor hazırlıyor. Bu nedenle İKBG için öncelik Mali Komisyon ile ilişki kurmak oldu. Ayrıca, Mali Komisyon'daki Bütçe Danışmanının Eşitlik Sağlayan Bütçeler ve Politika Danışman Grubunda da gözlemci olması, İKBG'nin Komisyon ile bağlantısını güçlendirdi.

9

ENGELLER

- **Saydamlık**
Bütçe sürecinin dinamikleri ve hesap verebilirlik
Eşitlik Demeçleri – 'görünmez' veya daha doğrusu 'içerilmiş'
"şimdi herşey ana-akımlaştırma zaten"
- **Katılım**
İKBG'nin kapasitesi
- **Sürdürülebilirlik**
Toplumsal cinsiyetin bir kavram olarak anlaşılması (veya anlaşılabilmesi)
Hükümet değişimi ve hız kaybı
- **Uzun dönemli strateji**
Uzun dönemde hepimiz öleceğiz!
- **Ülkeye özgülük**
Sayıya dökmesi zor olan sürece odaklanmanın zorluğu

İskoçya'da toplumsal cinsiyet eşitliği taahhüdü ile kaynakların bu amaca uygun olarak dağıtılması süreci arasındaki bağı kurulması için daha alınacak çok yol var. Bu yönde ilerleme kaydetmek için aşamalı bir yol izlemek önemli. Bu aşamalar arasında, araştırmanın ve farkındalığın artırılması; pilot çalışmalar aracılığıyla toplumsal cinsiyet bütçesi analizi için kapasite oluşturulması, çalışmaların İskoçya özelinde yoğunlaşması; bu yaklaşımın topluma duyurulması ve yaygınlaştırılması sayılabilir. İskoçya'da ilk iki aşamanın ilk adımları atıldı. Bununla birlikte, bugüne kadar toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeye doğru ilerleme yavaş ve duraksamalı oldu. Her ne kadar uzun dönemli stratejik yaklaşımı içeren iddialı bir amaç olarak görülse de, bunun ilerlemedeki eksikliğin özürü olarak kullanılmasına karşı önlem alınmalı.

Yoksa, John Maynard Keynes'in ünlü sözündeki gibi: "Uzun dönemde hepimiz öleceğiz".

10

BEZGİNLİKLER

- İKBG'nun Rolü/ Fonksiyonu
- Süreç mi – Politika mı?
- Mali Daralma
- 'Fırsat Açığının Kapatılması' eşitlik ve toplumsal cinsiyetin ana-akımlaştırılmasının genel sosyal adalet gündemi içinde kaybolması
- 'Sürdürülebilir ekonomik büyüme' vurgusu
- Önceki kazanımlar – Ne kazanıldı??

İskoçya'da toplumsal cinsiyet duyarlıklı bütçelemeye doğru önemli ilerlemeler kat edildi. Bütçe sürecinin saydamlaşmasının önü açıldı: başlıca paydaşlar yıllık harcama planlarının hazırlanmasındaki fiili mekanizmaları ve aşamaları daha iyi izler oldular; Danışma Grubu aracılığıyla Hükümet ile resmi bir çalışma ilişkisi kuruldu ve harcama planlarının özellikle toplumsal cinsiyet açısından değerlendirilmesi taahhüdü Eşitlik Stratejisi'nde resmen yer aldı.

Son sekiz yıldaki bu olumlu gelişmelere rağmen, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması açısından fiili politika değişimine dair hiç bir kanıt yok ve bütçenin hala toplumsal cinsiyet açısından tarafsız niteliği sürüyor. Her ne kadar hem Hükümet hem de İKBG açısından, uygulamada İskoç bütçesinde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamanın uzun vadeli bir süreç olduğu, dolayısıyla uzun dönemdeki hedefe yönelik küçük değişimlerin gerekliliği zımnen kabul edilse de, politikada kayda değer değişimlerin gerçekleşmemesi bezginlik yaratıyor. Neredeyse tamamen sürece odaklanma, daha az belirgin çıktılarla sonuçlanıyor. Bu nedenle İskoçya'da toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme çalışmalarının içinde olanların heveslerini sürdürmeleri zorlaşıyor. Bu durum İKBG'nin çalışmalarını ileriye götürmelerinin önünde ciddi engeller oluşturuyor.

Bununla birlikte, İskoçya'da sürece odaklanmak toplumsal cinsiyet bütçelemesini geliştirmede her ülkede karşılaşılabilecek başlıca engellerin saptanmasını sağladı;

Bütçelelemede reform sürecinin dinamikleri düşünüldüğünde, bütçe sürecinde saydamlığın başarılması ve sürdürülmesi çok zor bir hedef. Ayrıca bütçelerin siyasi niteliği dikkate alındığında belirli reform veya değişimlerde kimin sorumluluk taşıdığı konusu sıklıkla belirsiz kalmaktadır.

Politikadaki gelişmeler açısından ilerleme kaydedildiğine dair kanıtların azlığı karşısında katılımın sürdürülmesi zorlaşmaktadır. Buna İKBG üyelerinin gönüllülük temelinde katkı yaptıkları olgusu da eklendiğinde, grubun yararlanabileceği beşeri sermaye türü kaynaklar azalmaktadır. Vurguyu bütçe kararlarının fiiliyatta nasıl

verildiğinin irdelenmesi yerine politik çıktılarına bakma yönüne kaydırma eğilimi ortaya çıktı. Bu eğilim, kendi içinde anlamlı olsa da, asıl meseleden - bütçenin bu tarz politika çıktılarını gösterme görevinden uzaklaşılmasına ve toplumsal cinsiyet eşitsizliklerin sürdürülmesine ve hatta yaratılmasına neden olabilir.

11

POLİTİKA mı?- SÜREÇ mi?

- Bundan sonra ne yapacağız?
İskoçya – ‘elle tutulur’ sonuçların eksikliği
- Deneyim başka yerde
Krallık Hazinesi ve Bask İnisiyatifi
Toplumsal Cinsiyet Bütçelemesi Ağı
- Politikaya ya da Sürece odaklanmak?
İkisini de yapmanın bir yolunu bulma gereği?
Kararların sonuçları kadar nasıl oluştuğu hakkında da düşünme gereği

12

BEZGİNLİKLER mi?

- Alışveriş listesi örneği
 - Erişim noktaları?
 - Üyelik
- FAKAT**
- Hakkımızdaki algılamalar?
 - Ekonomi okuryazarlığına odaklanma

Alışveriş Listesi – İskoçya’da toplumsal cinsiyet bütçelemesi konusunda taahhüt, kurumsal çerçeve ve politikaya sahibiz. Şöyle ki; birisi rahatsızlık hissediyor, düşünüyor ve bir alışveriş listesi hazırlıyor ama kimse alışverişini yapmıyor ve birisi yaptığında da bu yanlış kişi oluyor.(Yani, ya listedeki şeylerin yarısını unutuyor ya da listeyi kendine göre yorumluyor)

Erişim Noktaları – Müzakere/danışma süreci ne kadar anlamlı ve ne zaman gerçekleşmeli? Parlamento Komisyonları ile etkin ilişki kurmak gerekiyor. Bu İKBG'nin ilerleme kaydetmesi için gittikçe daha da önemli hale geldi.

Üyelik – Bu önemli bir mesele. Toplantılarımızı ne sıklıkta, nerede yapacağız ve odak noktamız ne olacak? Bütçenin açıklanmasına yakın tarihlerin takip edilmesi bir gereklilik, geri kalan uzaktan takip edilebilir. Daha az akademik ama daha fazla lobi

faaliyetine odaklanmak iyiy olabilir. Fakat bu hükümetle birlikte pilot projeler üzerinde çalışırkenki konumumuzu açısından gerilime neden olabiliyor. Bunu nasıl çözebiliriz?

Öte yandan, İKBG hakkındaki algılamalar ufuk açıcı:

Bu ısrar ve tekrar tekrar konuyu öne çıkartma stratejisi, kamu görevlileri ve politikacılar tarafından 'hiç bir zaman sonu gelmeyecek' ürkütücü bir lobinin göstergesi olarak algılanıyor olabilir. Bu güne kadarki kanıtlar, politik, bürokratik ve kaynak kısıtları veriyken, grubun ilgili lobi stratejisindeki görece başarısına işaret etmekle birlikte, grubun görece kapasitesi açısından maliyeti yüksek olmuştur.

13

KADINLAR BİR FARKLILIK YARATABİLİR Mİ?

Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeler – Kavrama eksiklikleri:

1. Politika sürecinde iktisadi kuramın/ analizin önemi – “akıl yolu”
2. Resmi dağıtım sürecinde toplumsal cinsiyetin önemi (yani bütçe ‘toplumsal cinsiyet tarafsız’)

Kapasitenin oluşması inşası ve gelecekteki mücadelenin sağlama alınması

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin iktisadi değil, toplumsal cinsiyet eşitliği için iktisat

CEVAP VER! TEPKİ GÖSTER!